

Dergi: Medrese İtikatları

Tarih: 13 Eylül 1329

Geçen nüshamızdan mâba'd:

Mâlumdur ki ilim, hakikat-i vâhideden ibaret olduğu hâlde cihât-ı muhtelif ve îtibârât-ı mütenevviadan nâşî birtakım aksâm ve şüubâta ayrılmıştır. Ezcümle Hallâk-ı Azîm ile mahlûka nazaran kadîm ve hâdis kısımlarına ayrılır, keyfiyet-i amele taalluk edip etmemek itibariyle nazariye ve ameliye namlarını alır, ulûm-ı sairenin tahsiline vâsıta olup olmamak cihetiyle âliye ve gayr-i âliye unvanını ahzeyler.

İlim diğer bir itibar ile de iki kısma ayrılır: Biri, ulûm-ı âliye-i dîniyedir ki âyat-ı ilâhiye ve ehâdis-i nebeviyeden ahkâm-ı asliye-i îtikâdiye ve ahkâm-ı fer'îye-i amelîyenin istinbat ve istimzacı için müteşerrîn-i kirâm tarafından vaz' ve tedvin olunmuştur. Diğeri, ulûm-ı vesâ-i hikemiyedir ki bu da tabîyât ve riyâziyâtı muhtevi bulunan hikmet-i nazariye ile ulûm-ı siyâsiye ve ahlâkiyeyi ihtiva eden hikmet-i ilmiye şubelerine ayrılmıştır.

İşte vaktiyle ulemâ-yı İslâmiye bu kadar mütenevvi şûubat-ı ulûm ve fûnûn ile tevaggul etmiş, zamanlarının tevlid eylediği ihtiyâcâtı nazar-ı itibara alarak lazım gelen vesâit-i mütenevvia-i kemâlât ile techiz-i efkâr eylemiş, tahsîl-i fezâil yolunda en uzak yerlere kadar şedd-i rahl etmekten çekinmemişlerdir.

Hazretin halka budur telkini,

Utlubu'l-ilme ve lev bi's-Sîn

Ulûm ve fûnûn ile bihakkın tecelli etmek isteyenlerin uhdelerine birtakım vezâif-i mühimme terettüp eder ki bunlardan bazıları bervech-i âtîdir:

Birinci Vazife: Tehzîb-i ahlak ve tasfiye-i vicdana itina etmektir. Hakîm-i şehîr Hazret-i Fahr-ı Râzî der ki: Saâdet-i rûhiye ancak iki şey temin eder. Biri kuvve-i nazariyenin ilim ile tekemmül etmesi, diğeri kuvve-i ilmiyenin ahlâk-ı fâzıla ile teeyyüd ve tenevvür eylemesidir. Binâenaleyh bir adam ne kadar ulûm ve fûnûn ile tenvîr-i fikre, teşhîz-i zihne muvaffak olmuş olursa olsun mehâsin-i ahlâkiye ile tahliye-i vücud etmedikçe saâdet-i rûhiyesini

bihakkın temin etmiş addolunamaz.

□□□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□

□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□

İkinci Vazife: Hüsn-i niyetle mütehallî, kemâl-i metanetle muttasıf olmaktır. Hüsn-i niyetten mahrum olanlar vâyedâr-ı fazilet olamaz, tarîk-i tahsilde metanet gösteremeyenler iktisâb-ı feyz ve kemâlât edemez. Erbâb-ı sabr ve metanet birtakım ihtiyâcât-ı şedînenin taht-ı tesirinde kaldığı, birtakım meziyet düşmanlarının tehâcümât-ı rezîlesine mâruz bulunduğu hâlde bütün bu şedâide karşı göğüs gererek tevsî-i daire-i mâlûmat eder durur:

Her kim eylerse tahammül sademât-ı dehre

Bulur elbette ömründe Hüdâ'dan behre

Üçüncü Vazife: Ulûm ve fûnûna karşı pek hâr bir hiss-i ulvî ile mütehasıs olmak, hayatının bir dakikasını olsun beyhude yere zâyi etmemeye çalışmaktır.

Hayât-ı beşeriye pek kıymettar, pek muhteremdir. Zâyi edilen eyyâm-ı hayâtiyenin bir saniyesini olsun telafisi gayr-i kâbildir.

İmâm-ı Âzam hazretleri "A'zamü'l-mesâib fevâtü vaktin bilâ-fâidetin" (□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□) [En büyük musibet vakti faydasız bir işle geçirmektir] buyurdıkları gibi bir şâir-i hakîm dahi kıt'a-i âtiyesiyle kıymet-i hayatı pek güzel takdir eylemiştir:

□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□

□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□

□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□

□□□□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□

Dördüncü Vazife: Mâdâmelhayat tahsîl-i ilme sa'y için tatmîn-i nefste bulunmaktır. Aleyhi

ekmelü't-tahiyât Efendimiz'in "Utlubu'l-ilme mine'l-mehdi ile'l-lahdi" (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [Beşikten mezara kadar ilim talep et] emr-i nebevîsi bu vazîfe-i lâzimeyi pek güzel ifham etmektedir.

Binâenaleyh ezhâr-ı münevvere-i ilim ve faziletin parlak bir surette inkişafa mazhariyetini arzu edenler için metin bir azm ile, lâyetezelzel bir metanetle şehrâh-ı kemâlâtı takip edip durmak lazımdır:

Dâim oku yaz kadrini bil cevher-i ilmin

Kâlâ-yı hüner hâme-i insana çelenktir

Fâtiâ Dersiâmlarından

Erzurûmî Ömer Nasûhi

Hazırlayan: Seyfullah Gümrük

Editör: Ahmet Yasin Çomoğlu